Antti Kasvio

Työn globaalit muutokset ja Suomen strategia vuoteen 2050

Lausunto hallituksen tulevaisuusselonteosta työ- ja tasa-arvovaliokunnalle 29.11.2018

Antti Kasvio, YT., dos.
anttijkasvio@gmail.com

Selonteosta

- Kaksiosaisessa selonteossa paljon hyvää
  - ennakkoluulotonta pohdintaa työelämän muutoksista & niiden synnyttämistä uusista tehtävistä
  - hyviä ajatuksia myös useissa toimenpide-ehdotuksissa
- Huomautettavaa
  - teksti aika ilmavaa; arvostan kehitystrendien tarkempaa määrällistä hahmottamista & niiden vuorovaikutusten mallintamista
  - ei täysin koherentti; esim. korkea työllisyysaste tavoitteena vaikka analyysi oikeuttaa kysymään, mitä se tarkoittaa tulevaisuudessa
  - ekologian synnyttämät muutospaineet loistavat poissaolollaan
  - toimenpide-ehdotuksiin tarvittaisiin enemmän tietoa toteutusaikatauluista, kustannuksista & tavoitelluista vaikutuksista
  - jo tässä vaiheessa hallitus olisi voinut avata enemmän omia prioriteettejaan
- Pääviestini koskee Suomen erottautumismahdollisuuksia työn kehityksen maailmanlaajuisissa hallintapyrkimyksissä

Miten työn maailma on muut-tumassa?

- Maapallon väkiluku kasvaa ensi vuosikymmenellä 0,7-0,8 miljardilla ja siitä eteenpäin vähitellen hidastuen
- Säällisen toimeentulon mahdollistavien töiden kysyntä kasvaa erittäin voimakkaasti joka vuosi
- Tämä pitää maailmantalouden kasvupaineita korkealla vielä vuosikymmenten ajan
  - tuotannon volyymi varovastikin arvioiden n. kaksinkertaiseksi vuosisadan puoliväliin mennessä *
- Maapallon kantokyky äärimmäisen kuormituksen alaiseksi
  - pakko elää kohtuullisemmin & lisätä oleellisesti kaikkien toimin-tojen ekotehokkuutta
- Työmarkkinat pysyvät pääosin suljettuina
  - vauraat maat suojelevat työmarkkinoitaan etelän muuttajilta
  - osaajista kilpaillaan

Lisää muutoksia

- Alustatalous, oppiva tekoäly, organisaatioiden uudet työvoiman käytön tavat & arvomuutokset mullistavat työelämää
  - globaalit keikkatyön markkinat & palvelujen ja tavaroiden suora vaihdanta
  - inhimillisen työn korvaaminen yhä vaativammissa tehtävissä
  - ulkoistukset & just in time –työllistäminen, ydintoimintojen jatkuva tehostaminen
  - erilaistuvat työhön kohdistuvat odotukset & työkäyttäytymisen mallit
- Sosiaaliset erot syvenevät *
  - globaalit menestyjät, ostovoimaa ylläpitävä keskiluokka, työtätekevät köyhät, prekaarit & syrjäytyneet, lain ulkopuolella elävät
- Vanhat toimeentuloturvan järjestelmät eivät enää toimi
  - vaihtoehtoja etsitään kansalaispalkasta yleisturvaan
  - vaikutukset jäävät parhaimmillaankin melko rajallisiksi

Miten työn maailma ei ole muuttumassa

- En muista aikaa, jolloin työn ei olisi sanottu olleen murroksessa
- Eräät asiat eivät muutu
- Työ aina jonkinasteinen yhdistelmä ihanuutta & kurjuutta
  - olemme onnellisimmillamme yrittäessämme parhaamme & saadessamme oikeasti aikaan jotakin
  - tuohon tilaan ei pääse ilmaiseksi; joskus uhraukset & riskit voivat olla isojakin
  - tavoitteet voivat jäädä toteutumatta kaikista ponnisteluista huolimattakin
- Työ ihmisen arvon mittana
  - Itse kunkin lähtökohdista riippumatta arvostamme enemmän toimeen ryhtymistä kuin toisten varaan jättäytymistä
- Nämä vakiot olleet voimassa kutakuinkin niin kauan kuin kieles-sämme on ollut sana ”työ”
  - pysynevät tulevaisuudessakin

Ehdotus Suomen strategiaksi

- Pohjoismaiden työkulttuurit lähes kaikkien mittausten mukaan maailman kehittyneimpien joukossa *
  - on myös piirteitä, joilla emme voi ylpeillä
  - mm. miesten vaatimaton työpanos, työttömyys, hidas tuottavuuskasvu
  - muutoksista sopiminen hieman helpompaa kuin muualla
- Miksemme omaksuisi offensiivista strategiaa?
  - tavoitteeksi uusiin oloihin sovitettu kestävä työelämä
  - monipuolisesti aktiivinen, dynaamisesti kehittyvä & kaikki mukaan ottava yhteiskunta
  - vaadittujen uhrausten & saatujen palkintojen oikeudenmukainen jakautuminen
  - ekologiset jalanjäljet kestävyyden sanelemiin rajoihin
  - työ motivoi, mutta inhimillisen kestokyvyn rajoissa pysyen
  - tavoitteisiin talouden rajaehtoja kunnioittaen

jatkoa strategiaan

- Tiedoksi maailmalla, keskeiseksi vetovoimatekijäksi kilpailussa parhaista osaajista
  - sarvikuonoja havittelevat lähtevät ehkä jatkossakin Silikonilaaksoon
- Vetää ennen pitkää puoleensa myös eturivin yrityksiä
  - oleellinen apu tuottavuuskehityksen nopeuttamisessa
- Positiivinen muuttoliikkeen tase, mutta hallitusti
  - nykynäkymin Suomi putoamassa muiden Pohjoismaiden kelkasta *
- Valmistelu osaksi seuraavan hallituksen ohjelmaa
  - lähtöasemien määrittely huolellisen benchmarkkauksen avulla
- Toteutus vuosina 2020-2040
  - selkeät indikaattorit mittaamaan edistystä, väliarvioinnit 5 v:n välein
- Työelämäosaaminen vahvasti mukaan toteutukseen
- Liitännät 100 vuotta täyttävän ILOn tulevaisuustyöhön *
  - voisimme tarjoutua yhdeksi pilotiksi

kiitos!